

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

25 oktober 2001

BELEIDSBRIEF

Ontwikkelingssamenwerking

Beleidsprioriteiten 2001-2002

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

	Blz.
1. Een keuze voor eerlijke samenwerking en consequente ontwikkeling	3
2. Implementatie	4
1) Een coördinerende en initiërende opdracht binnen de Vlaamse regering	5
2) Een beleid naar de gemeenten toe	9
3) Een politieke invulling van de notie internationale solidariteit	10
4) Een beleid inzake educatie, vorming en sensibilisering	12
5) De waarborgverlening voor ontwikkelingsprojecten	13
6) Instrumenten	14

1. Een keuze voor eerlijke samenwerking en consequente ontwikkeling

De beleidsbrief ontwikkelingssamenwerking - beleidsprioriteiten 2000-2001 kondigde een nieuwe beleidsvisie aan en een heroriëntering van de beleidsnota 2000-2004. De vernieuwing ligt in de verbreding van de verantwoordelijkheid voor internationale samenwerking en solidariteit. Voor de overheid betekent dit de responsabilisering van de ganse Vlaamse regering en de inschakeling van het vakmanschap dat in de Vlaamse bevoegdheidsdomeinen aanwezig is. Naast de budgettaire wordt daardoor ook een inhoudelijke meerwaarde gegeven aan de reeds bestaande samenwerking van de Vlaamse regering met partners in het Zuiden.

De vernieuwde visie werd aangeduid met de term "samenwerkingsontwikkeling". Voor onze partners in het zuiden werd dit statement vertaald als "co-development".

We stappen af van de visie dat de richting in de ontwikkeling alleen van Noord naar Zuid gaat. Het is veeleer een tweerichtingsverkeer. Eerlijke handel en ethische mondialisering is maar mogelijk als we **in alle Vlaamse beleidsdomeinen** vooreerst zelf de principes van duurzame ontwikkeling toepassen, en daarbij een positie van mondiaal belang, en niet van eigenbelang innemen.

De wederzijdse uitwisseling, en het belang van het "leren van elkaar" wordt onderstreept door de waarde die toegekend wordt aan het gezamenlijk traject. Dat betekent dat er wordt afgestapt van een eenzijdige project- en productgerichte aanpak.

De **procesbenadrukking** past in de visie op samenwerking en partnerschap. Het past ook in de mogelijkheden en beperkingen die Vlaanderen heeft. Onze middelen voor produktuitbouw zijn meestal te klein. Daartegenover staat een ruime vak- en managementexpertise in de bevoegdheidsdomeinen. Precies op het vlak van beheer, ondersteuning van beleidsontwikkeling, management, omgaan met beschikbare middelen, e.d. is onze expertise inzetbaar en vaak meest gewenst.

Omdat ontwikkeling, van onszelf in het Noorden of van onze partners in het Zuiden, een engagement en een impact voor alle onze beleidsdomeinen veronderstelt, kiezen we voor **een horizontaal beleid**. Dit betekent ten eerste participatie, d.w.z. de verbreding van de verantwoordelijkheid en de concrete betrokkenheid, van de directe en indirecte actoren, maar ook de lokale besturen, onze departementen, het verenigingsleven, e.a.. De verbreding van de participatie geldt ook voor de uitvoering. Horizontaal beleid betekent ook directe uitwisseling. De directe inschakeling van de in Vlaanderen aanwezige expertise is de beste garantie voor efficiënte overdracht en uitwisseling van praktische kennis en kunde. Tenslotte impliceert horizontaal beleid ook in dialoog treden en bijdragen aan wederzijdse ontwikkeling. Deze samenontwikkeling kan alleen gebeuren in en door het partnerschap.

Een efficiënt horizontaal beleid vraagt **coördinatie**, en sturing. De minister bevoegd voor Samenwerkingsontwikkeling heeft ook een eigen, verticale opdracht. Hij bepaalt de politieke krachtlijnen, zet de prioriteiten uit, leidt de bilaterale onderhandelingen, coördineert het Vlaams beleid en bewaakt de kwaliteit.

Hij zal erop toezien dat de principes voor Duurzame Ontwikkeling vooropstaan in de initiatieven die door het ganse team van de Vlaamse regering ontwikkeld worden. Bijkomende budgetten van de minister bevoegd voor Samenwerkingsontwikkeling maken een programmatie mogelijk die in overeenstemming is met de vraag en de specifieke behoeften van de partner in het Zuiden.

Voor een efficiënte overdracht van de kennis die in de Vlaamse bevoegdheidsdomeinen aanwezig is, dient worden gesteund op terreinkennis, d.w.z. op expertise inzake de ontwikkelingssamenwerking zelf. Voor deze begeleiding en de technische advisering wordt een beroep gedaan op organisaties die gespecialiseerd zijn in de technisch aspecten inherent aan ontwikkelingssamenwerking.

Op de noodzaak van deze technische begeleiding om een meerwaarde te geven aan de kennisuitwisseling, werd gewezen in de Commissie Buitenlandse Betrekkingen van 19 april 2001.

De Vlaamse Samenwerkingsontwikkeling is regio-gericht. Daarbinnen situeren de initiatieven zich in specifieke gebieden in een beperkt aantal landen. De **prioritaire regio's** waarbinnen deze afbakening gebeurt, zijn Zuidelijk Afrika en Noord-Afrika.

Binnen Zuidelijk Afrika is de keuze voor Zuid-Afrika gebaseerd op de consequente ondersteuning van het nieuwe democratische Zuid-Afrika na de Apartheid; en op het belang dat toegekend wordt aan Zuid-Afrika voor de sociale en economische ontwikkeling van Zuidelijk Afrika.

De keuze voor Mozambique situeert zich in de prioriteit die het beleid geeft aan Zuidelijk Afrika, en aan het stimuleren van de Zuid-Zuid samenwerking.

In de regio Noord-Afrika werd gekozen voor de samenwerking met Marokko. De betrokkenheid op landen van waaruit een grote migrantengemeenschap aanwezig is in eigen land, is een nieuwe invalshoek in de Vlaamse internationale samenwerking.

De Samenwerkingsontwikkeling steunt op de principes van **ongebonden hulp**. De samenwerking is gericht op duurzame sociale en economische ontwikkeling met respect voor het erfgoed en het milieu.

Het beleid is gericht op synergie en moet zich weerspiegelen in een **programma aanpak**.

2. Implementatie

Zoals vermeld in de beleidsbrief 2000-2001, die de beleidsnota 2000-2004 bijstuurde, moet het beleid inzake Samenwerkingsontwikkeling vorm krijgen op volgende niveaus:

- (1) een coördinerende en initiërende opdracht binnen de Vlaamse regering;
- (2) een beleid naar de gemeenten toe;
- (3) een politieke invulling van de notie internationale solidariteit.

Dit vergt bijkomend een beleid inzake

- (4) educatie en sensibilisering
- (5) waarborgverstrekking
- (6) het verder ontwikkelen van steunpunten en instrument

(1) Een coördinerende en initiërende opdracht binnen de Vlaamse regering.

De klemtoon en de vernieuwing die de Vlaamse regering nastreeft met het horizontale beleid, sluit niet uit dat de minister bevoegd voor samenwerkingsontwikkeling bijkomende en specifieke accenten kan leggen in de samenwerking met de partnerlanden.

Deze verticale accentuering binnen het horizontale beleid is nodig om op de prioriteiten van de partner te kunnen inspelen, onafhankelijk van de beschikbaarheid van budgetten bij de andere Vlaamse ministers. De behoeften in de partnerlanden zijn niet recht evenredig met de budgettaire mogelijkheden waarover de departementen beschikken. De behoefte aan investeringen in basisonderwijs in het Zuiden, bijvoorbeeld, vraagt om een hoger budget dan wat door het departement Onderwijs kan ter beschikking gesteld worden.

De verticale accentuering is ook nodig om hefboomen en stimulansen te creëren voor samenwerking op sectoraal vlak (vb. platform bieden voor dialoog, acties die tot doel hebben de behoeften en werkwijze van de partner in het Zuiden kenbaar te maken aan actoren in Vlaanderen). De wens die tot uiting komt in alle departementen om mee te werken aan het horizontale beleid mag niet afhankelijk zijn van de budgettaire ruimte die mogelijk is op de respectieve internationale kredieten.

a. Stand van zaken

Vlaanderen

Voor de principiële beslissing inzake het horizontaal beleid verwijs ik naar Regeeringsbeslissing van 15 december 2000. Daardoor werd het engagement formeel gemaakt. Op 13 juli 2001 heeft de Regering bevestigd dat een procentuele besteding van de internationale kredieten binnen elk begrotingsprogramma naar de samenwerkingsontwikkeling zal uitgaan. Van de internationale kredieten die een bestedings- en beleidsruimte toelaten zal 10% uitgaan naar samenwerking met landen in ontwikkeling.

Concreet komt dit voor 2001 neer op een bedrag van 5 mio euro (207 mio BEF). Dit 10%-engagement is tegelijkertijd bevestigd voor de komende jaren (VR/PV/2001/30 – punt 19). Elke Vlaamse minister neemt deel aan dit engagement. Dit wordt hard gemaakt door het afsluiten van een protocol

Ik wijs erop dat de bijdrage door de andere ministers aan het horizontale beleid niet als een louter financiële aangelegenheid kan beschouwd worden. De samenwerking is niet mogelijk zonder hun inhoudelijke bijdrage. Het engagement uit zich evenzeer in het ter beschikking stellen van kennis en kunde, en in de tijd en de energie die besteed wordt aan de dialoog en de opleidingen.

Zuid-Afrika

Met de Zuid-Afrikaanse partner werd een uitvoeringsakkoord (memorandum of understanding) over de samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid Afrika afgesloten. Het biedt het operationele kader binnen dewelke de initiatieven moeten plaatsvinden. Deze overeenkomst past in de context van het nieuwe, verruimde verdrag met Zuid Afrika

Voor het jaar 2001 werden de initiatieven samenwerkingsontwikkeling verder geconcentreerd in de provincies Vrijstaat en de Noordelijke provincie, en zoals gepland nu ook in Kwa Zulu Natal uitgewerkt. Binnen deze provincies werd op uitdrukkelijke

vraag van onze Zuid-Afrikaanse partner gehoor gegeven aan de oproep van president Mbeki om bijzondere aandacht te geven aan enkele duidelijk afgebakende, rurale achtergestelde gebieden, de zogenaamde 'nodal points'. Het gaat om historisch achtergestelde gebieden met zeer weinig economische en sociale ontwikkeling. Voor de Vrijstaat gaat het om het 'Qua Qua-gebied', voor de Noordelijke provincie om 'Sekhukuni' en voor Kwa Zulu Natal om 'district 27'.

Voor het jaar 2001 wordt voor de samenwerking met Zuid-Afrika een totaal bedrag van 260.000.000 BEF bereikt. Hiervan wordt een 90.000.000 BEF aangerekend voor verticale accenten vanuit de eigen begroting, voornamelijk in de sectoren ambtenarenvorming, onderwijs en watervoorziening. De rest van het bedrag is in de horizontale begroting en de afspraken met de andere Vlaamse ministers terug te vinden; sectoren zoals huisvesting, milieu, cultuur, jeugd, sport, en havenontwikkeling zijn hier opgenomen.

Mozambique

De keuze voor Mozambique werd gemaakt op basis van een politieke analyse, uitgevoerd door de administratie, van een achttal landen in Zuidelijk Afrika.

Aansluitend bij het bezoek van Vlaams minister Bert Anciaux aan Zuid-Afrika, werden door het kabinet en de administratie Buitenlands Beleid de eerste contacten gelegd voor de samenwerking. Hierbij werd heel specifiek naar vormen van trilaterale samenwerking gezocht.

Chili

De samenwerking met Chili is een aantal jaren geleden opgestart. Uit de evaluatie van de administratie blijkt dat de samenwerking tot nog toe succesvol verloopt.

De initiatieven in het kader van de ontwikkelingssamenwerking werden in 2001 verdergezet.

Projectformulering en Programmaontwikkeling

De opbouw en de samenhang van het programma steunen op de visie die een internationaal verantwoordelijk Vlaanderen heeft op duurzame ontwikkeling en die tot uiting komt in de diverse eigen beleidsdomeinen. Prioritaire thema's zijn gericht op de strijd tegen achterstelling, op democratische participatie en opbouw van de civiele maatschappij. Een groot gedeelte van de programmering gericht op de strijd tegen HIV/Aids.

Voor de formulering van de projecten aangevraagd en aangeduid door de Zuid-Afrikaanse partner, werd inhoudelijke overleg gehouden met de verschillende Vlaamse partners. Voor de toepassing van de methodologie van het projectcyclus management (PCM) werd een beroep gedaan op VVOB.

Inzake programmaontwikkeling werd een aanvang gemaakt met de integratie van bepaalde projecten in een groter geheel (onderwijs en kunst; cultuur en tewerkstelling; ecologie, tewerkstelling en solidaire economie).

In de aanpak gestuurd door het Vlaamse Jeugd- en Cultuurbeleid wordt gewerkt vanuit een procesbenadering gekoppeld aan actieonderzoek.

Voor wat de aidsbestrijding betreft, werden de verschillende Vlaamse initiatieven gebundeld onder het Zuidafrikaans-Vlaams aidsbestrijdingsprogramma SAFER.

Budgetten

Bij de begrotingsopmaak in 2001 deed de Vlaamse Regering het voorstel om de budgetten voor de Samenwerkingsontwikkeling in 2002 te verhogen met 350 mio BEF (8.9 mio euro).

Als we de budgetten van de voorbije 4 jaar vergelijken, geeft dit volgende tabel (in BEF):

	NGK	GVK	GOK	Horizontale begroting
krediet 1999	60,2	208,1	146,2	0
krediet 2000	61,2	328,7	205,9	0
krediet 2001	230,3	100	280,3	207
krediet 2002	245,7	410	515,7	207

b. Activiteiten voor 2002.

Het formele engagement van de Vlaamse regering om het horizontale beleid samenwerkingsontwikkeling op constant niveau verder te zetten, blijft. Dit betekent dat de bestaande middelen voor een totaal van ongeveer 5,2 mio euro (207 mio BEF) te besteden blijven en dat daarenboven een aanzienlijke meerinspanning wordt geleverd op het eigen programma.

Geografisch
Zuid-Afrika

De hogervermelde meerinspanningen zullen in 2002 worden gericht op een meer intensieve samenwerking met Zuid Afrika, waar de inspanningen gericht op de prioritaire gebieden zullen verhoogd worden. Met onze Zuid Afrikaanse partner wordt overlegd om het programma voor 2002 uit te tekenen en wordt eveneens afgesproken op welke wijze de samenwerking in een langduriger, duurzamer stramien kan worden opgenomen.

Mozambique

De samenwerking met Mozambique zal in 2002 opgestart worden en invulling krijgen op basis van een omgevingsanalyse.

In het bijzonder zal er aandacht besteed worden aan de mogelijkheden van een trilaterale aanpak tussen Vlaanderen, Zuid Afrika en Mozambique. De samenwerking met Mozambique wordt gezien met de geografische regio's Noordelijke Provincie en Kwazulu Natal in Zuid-Afrika enerzijds, en met Gaza-land en de regio rond Maputo, anderzijds.

Marokko

In 2002 zal worden onderzocht in welke mate, binnen welke sectoren en met welke actoren een samenwerking met Marokko kan worden opgestart. Er zal nagegaan worden hoe onze eigen Marokkaanse gemeenschap een actieve rol kan spelen in de samenwerking met Marokko. In de uitwerking van de samenwerking met Marokko zal rekening gehouden worden met deze maatschappelijke realiteit.

Chili

De samenwerking met Chili werd een aantal jaren geleden opgestart en is succesvol verlopen. Het land heeft een democratisch bestuur en kent een relatieve stijging van het welvaartsniveau dat zich reflecteert in een sterk gestegen BNP.

De bestaande samenwerking met Chili wordt bijgestuurd rekening houdende met de welvaartstijging. De lopende initiatieven worden in 2002 behouden. Er worden echter geen nieuwe initiatieven ten behoeve van armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling meer gesubsidieerd met de budgetten van Samenwerkingsontwikkeling. Chili blijft echter een bevoorrechte internationale partner. Het land biedt interessante mogelijkheden voor de ontwikkeling van de Zuid-Zuid samenwerking. In deze context kan op termijn met de overheid overlegd worden over de uitbouw van tripartite samenwerkingsverbanden

Programmatie

De opbouw en de samenhang van het programma steunt op de visie die een internationaal verantwoordelijk Vlaanderen heeft op duurzame ontwikkeling en die tot uiting komt in de diverse eigen beleidsdomeinen. Prioritaire thema's zijn gericht op strijd tegen achterstelling, op democratische participatie en opbouw van de civiele maatschappij. Een groot gedeelte van de programmering is gericht op de strijd tegen HIV/Aids.

Voor de evolutie naar een grotere coherentie in de programmatie zal vertrokken worden van het inter-linken van projecten en het ontwikkelen van een rode draad doorheen de projecten in een "programma-aanpak". Een voorbeeld hiervan is het "Arts and crafts" project, waar een luik cultuur inzit (uitwisseling van kunstenaars en designers) een luik economie (marktplaning en beheer), ecologie (heraanplanten van de planten die als grondstof dienen voor de aanmaak van ambachtelijke producten), enz.

De programmatie zal gebaseerd worden op een meerjarenplanning, waarop jaarlijks actieplannen kunnen aansluiten

Tijdspad

Voor de programmering Zuid-Afrika wordt een overleg met de Zuid-Afrikaanse overheid voorzien in november 2001. Gezien de omvang van het programma, dienen de voorbereidende besprekingen die in Zuid-Afrika gevoerd worden, zo snel mogelijk ook gevolgd te worden door de briefing van de betrokken functionele departementen in Vlaanderen. Om de inbreng van de Vlaamse expertise voldoende mogelijk te maken, zullen de functionele departementen in de eerste helft van 2002 door missies ter plaatste betrokken worden bij de formulering van nieuwe projecten.

c. Budgettaire implicaties.

Het totale budget voor de Samenwerkingsontwikkeling bedraagt voor 2002 900 mio BEF (22,5 mio euro)

Het belangrijkste gedeelte van dit budget (480 mio BEF; 12 mio Euro) gaat naar Zuid Afrika.

De rest van dit bedrag zal gaan naar het opstarten van programma Marokko, het opstarten van het programma in Mozambique, het convenantenbeleid en de educatie.

(2) Een beleid naar de gemeenten toe.

a. Stand van zaken

Het concept over een beleid van gemeentelijke convenanten inzake samenwerkingsontwikkeling is uitgetekend. Dit concept zal samen met de geïnteresseerde Vlaamse gemeenten worden in praktijk gebracht en worden geëvalueerd in een pilootproject dat moet uitmonden in een decretale regeling tegen 1 januari 2004. Het concept gaat uit van een procesmatige aanpak: gedurende het pilootproject wordt constante begeleiding en vorming aangeboden (trajectbegeleiding) door de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten en komt er een permanente dialoog en evaluatie door en met de Vlaamse overheid.

De krijtlijnen van dit concept zijn in overeenstemming met de algemene beleidsvisie op samenwerkingsontwikkeling. Voor het gemeentelijk beleid kunnen ze als volgt omschreven worden: 1) het versterken van de zusterband met een gemeente in het Zuiden is essentieel. Het rechtstreekse contact tussen de Vlaamse lokale overheid en het lokaal bestuur in het Zuiden staat centraal. 2) Er moet zowel in het Noorden als in het Zuiden een voldoende ruim maatschappelijk draagvlak voor de samenwerking worden uitgebouwd. En 3) capaciteitsopbouw inzake bestuurlijk management is centraal; maar kennis en ervaring opdoen inzake samenwerkingsontwikkeling (opleiding, personeel en infrastructuur) zowel in het Noorden als in het Zuiden is van groot belang.

Alle Vlaamse en Brusselse gemeenten werden geïnformeerd over dit voorstel voor samenwerkingsontwikkeling. Zij kregen allen de mogelijkheid te kandideren om in het pilootproject opgenomen te worden. Uit 48 kandidaatdossiers werden er 24 geselecteerd, die in de loop van het najaar ter goedkeuring aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. Met deze geselecteerde gemeenten wordt een convenant afgesloten die inwerking treedt op 1 oktober 2001.

Met de VVSG werd een overeenkomst afgesloten om dit convenantenbeleid mee te begeleiden en een vormingspakket te voorzien voor de geselecteerde gemeenten. Zo heeft de VVSG de opdracht gekregen minimaal 3 maal per jaar een bezoek aan de geselecteerde gemeenten te brengen om hen op een persoonlijke basis te begeleiden en bij te staan.

b. Activiteiten voor 2002.

Het jaar 2002 wordt een jaar van permanente dialoog met de gemeenten die het samenwerkingstraject aan het bewandelen zijn en van evaluatie en bijsturing van het concept. In de loop van het jaar zullen verschillende vormings- en voorlichtingssessies worden georganiseerd, niet enkel voor de geselecteerde gemeenten, maar ook voor deze gemeenten die een duidelijke belangstelling laten blijken. De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten blijft onze belangrijkste partner in dit proces van vorming, reflectie en evaluatie.

Indien het budgettair mogelijk is zullen in de loop van 2002 nog enkele extra gemeenten worden toegevoegd aan dit convenantenproject.

Daarnaast zal een stuurgroep worden opgericht die bestaat uit een vertegenwoordiging van het kabinet van de minister van samenwerkingsontwikkeling, de administratie, VVSG en mogelijk andere vertegenwoordigers aan te duiden door de minister.

De taak van deze stuurgroep zal er in bestaan om tegen het einde van 2003 de grote lijnen van een nieuw decreet voor het Vlaams gemeentelijk beleid samenwerkingsontwikkeling uit te schrijven.

c. Budgettaire implicaties

De voorziene budgettaire middelen voor het stedelijke convenantenbeleid samenwerkingsontwikkeling bedragen voor 2002 105 mio BEF

(3) Een politieke invulling van de notie internationale solidariteit.

a. Stand van zaken.

Het belangrijkste politieke signaal dat Vlaanderen geeft is de bijzondere invulling die gegeven wordt aan de ontwikkelingssamenwerking.

Deze samenwerking steunt op de eigen maatschappelijke actoren en hun competenties, met de steun van de lokale besturen, het verenigingsleven, onze kenniscentra, de departementen en ministeries, de actiegroepen, kortom wat we zijn en wat we te bieden hebben. Dat is de opportuniteit voor ons en voor het Zuiden.

Deze aanpak geeft een uniek politieke signaal, namelijk dat de verantwoordelijkheid voor internationale solidariteit en samenwerking bij de gehele samenleving berust en bij alle politieke verantwoordelijken binnen hun bevoegdheidsdomeinen. Internationale solidariteit kan niet het monopolie zijn van een beperkte groep van experts of van één minister, belast met de ontwikkelingssamenwerking.

Alle Vlaamse beleidsverantwoordelijken en alle departementen zijn betrokken bij de invulling van het beleid Samenwerkingsontwikkeling. Met hun eigen expertise en verantwoordelijkheden zullen zij ieder op hun terrein een deel van dit horizontale beleid invullen. Het gemeentelijke convenanten-beleid, om de lokale besturen partner te maken in samenwerking met het Zuiden, past in de horizontale visie van het SO-beleid.

b. Activiteiten in 2002.

Internationalisering

De besluiten van de Top van de Minst Ontwikkelde landen (Brussel, mei 2001), de gebeurtenissen van de laatste weken en de discussie over globalisering zijn krachtige signalen in het proces van de internationalisering, waarin wij onze verantwoordelijkheid moeten opnemen. De samenwerkingsontwikkeling is per definitie gericht op evenwichtige internationalisering.

In een mondiale context is evolutie en verandering groter dan ooit tevoren. Ontwikkelingen kunnen niet langer geïsoleerd verlopen. En zowel problemen als oplossingen zijn geen eigendom, nadeel of voordeel van een kleine groep of elite, ze behoren in essentie tot alle gemeenschappen.

De minister van Samenwerkingsontwikkeling: een ambassadeur voor Duurzame Ontwikkeling en ethische mondialisering

Het is de taak van de minister bevoegd voor Samenwerkingsontwikkeling een impuls te geven naar het Vlaamse beleid en naar de Europese en internationale bevoegde niveaus.

De gebeurtenissen van de laatste weken wijzen uit dat toenemende onevenwichten een algehele destabilisering kunnen teweegbrengen. Louter hulpverlening biedt geen uitzicht op een structurele oplossing. Het stimuleren van samenwerking met het Zuiden, het zoeken van afstemming op elkaar door een solidaire economie, de dialoog en de uitwisseling tussen culturen, en het aankweken van respect door gepaste educatie en sensibilisering: dit zijn m.i. de aangewezen, en op Vlaams niveau haalbare middelen om onevenwichten en misverstanden tegen te gaan.

De horizontale visie is een bij uitstek geschikte aanpak om het beleid en de ontwikkeling van de eigen beleidsdomeinen af te stemmen op een duurzame ontwikkeling nodig voor ethische mondialisering.

Bekendheid

Het is wenselijk dat Vlaanderen meer stem krijgt en kan meespreken in debatten rond Globalisering, Duurzame Ontwikkeling, Wereldhandelsorganisatie, Migratiebeleid, e.a. .

Daarvoor moet Vlaanderen meer bekendheid en uitstraling verwerven. Dit impliceert ook een sterkere vertegenwoordiging op het internationale niveau, waarbij inspanningen moeten geleverd worden om informatie en positieve beeldvorming te versterken over het Vlaamse beleid.

Vlaanderen heeft nood aan meer bekendheid van, en op, het internationale forum. We pleiten daarom voor een verhoging van de Vlaamse aanwezigheid op basis van departementale afvaardiging op Europese en Internationale fora.

Het is van belang dat de deelstaat Vlaanderen een eigen standpunt kan innemen inzake mondiale ontwikkelingen, en dat die standpunten consequent geïnspireerd worden door de eigen beleidsvisie. Maar het is even wenselijk dat de eigen beleidsontwikkeling geïnspireerd wordt door de internationale ontwikkelingen en afspraken.

Zeker voor de problematiek van duurzame ontwikkeling is het wenselijk dat er op het niveau van elk bevoegdheidsdomein een cel internationalisering wordt opgericht met de bedoeling om het eigen beleid en de beleidsresultaten te vertalen naar de buitenwereld toe, als om ten behoeve van de eigen beleidsontwikkeling goed geïnformeerd te zijn over internationale afspraken en ontwikkelingen.

Federaal België moet het standpunt van de Vlaamse deelstaat vanuit een federatieve opdracht verdedigen.

c. Budgettaire implicaties.

Om de internationale opdracht van Vlaanderen politiek in te vullen zal een bijkomende investering moeten gebeuren in personeel en werkingsmiddelen.

(4) Een beleid inzake educatie, vorming en sensibilisering.

a. Stand van zaken

De bevolking in Vlaanderen meer gevoelig maken voor de leefomstandigheden van mensen in het Zuiden vergt ook een specifieke aanpak voor communicatie, en voor sensibilisering en educatie.

Samenwerkingsontwikkeling vergt wederzijds begrip en respect als basis voor een duurzame en constructieve samenwerking van gemeenschap tot gemeenschap.

In de Vlaamse begroting is een aparte begrotingspost ingeschreven die uitsluitend voor educatie- en sensibiliseringsprojecten kan worden aangewend. Een dergelijke post noopt tot een reflectie om een beleidskader op te stellen waaraan alle initiatieven die zich aandienen kunnen getoetst worden. In 2001 werd gepoogd een zicht te krijgen op het huidige actieterrein van sensibilisering in Vlaanderen, en werden een aantal aandachtspunten geïdentificeerd met name beschikbare leermiddelen naar het secundair onderwijs toe, initiatieven gericht naar een breed publiek, vernieuwende initiatieven en de nood aan een structurele financiering voor educatie en leermiddelen.

b. Activiteiten in 2002.

In de loop van dit jaar zal aan een duidelijk beleidskader gewerkt worden voor de sensibilisering en educatie, gekoppeld aan communicatie en informatieverschaffing. De doelstellingen aan dit beleid en de doelgroepen zullen nauwer afgelijnd worden en er zal onderzocht worden welke structurele instrumenten kunnen ingezet worden. Over het sensibiliseringsbeleid zal met de verschillende actoren een brede consultatie gehouden worden.

Dit beleidskader zal rekening houden met de vereisten en mogelijkheden van het horizontale beleid.

Speciale aandacht zal uitgaan naar de rol van de partners in de sensibilisering.

De nadruk zal liggen op:

- Initiatieven die aansluiten bij nieuwe communicatievormen (ICT)
- initiatieven die vernieuwend zijn in het bereiken van hun doelgroepen
- initiatieven die een breed publiek bereiken
- initiatieven die de partners in het Zuiden aan het woord laten
- initiatieven die de dialoog tussen partnerorganisaties, gemeenten, bedrijven etc bevorderen en hun respectievelijke doelgroepen in Vlaanderen verbreden.

c. Budgettaire implicaties

De budgetten voor samenwerkingsontwikkeling worden globaal verhoogd. In die lijn, en gevolg gevend aan de internationale richtlijn om 10 % van de middelen voor ontwikkelingssamenwerking aan te wenden voor sensibilisering, wordt ook dit budget verhoogd tot 1.8 mio euro (72 mio BEF).

(5) De waarborgverlening voor ontwikkelingsprojecten.

a. Stand van zaken.

Het instrument van de waarborgverlening voor ontwikkelingsprojecten zoals vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 22 december 1994 tot regeling van de erkenning van ontwikkelingsfondsen en de waarborgverlening aan erkende ontwikkelingsfondsen, heeft het voorbije jaar slechts een sluimerende werking gekend. Behalve het initiatief om het besluit te laten aanpassen aan de invoering van de Euro zijn er geen nieuwe dossiers ingediend of besluiten tot waarborgverlening genomen. De voorkeur ging naar het verwerken van achterstallige dossiers, en naar een nader onderzoek van het nut en van de werking van het Vlaams waarborginitiatief.

De adviescommissie heeft geadviseerd om niet alleen de bestaande regeling te herdenken maar eveneens de mogelijkheid te onderzoeken om te participeren in garantiefondsen, georganiseerd door (erkende) derden.

b. Activiteiten in 2002.

Over het nut en de wenselijkheid van het instrument van de waarborgverlening bestaat geen twijfel. Het blijkt een zeer eigentijdse manier van samenwerken waarbij de autonomie van een organisatie in het Zuiden maximaal bewaard blijft, en hun kredietwaardigheid tegenover financiële instellingen wordt verhoogd dank zij de overheidswaarborg aangeboden door de Vlaamse overheid.

De bestaande regelgeving zal worden herdacht in de volgende zin:

- een eenvoudiger en transparantere procedure die een snelle behandeling van de dossiers garandeert;
- verdergaande gedeelde verantwoordelijkheid tussen de fondsen en de Vlaamse overheid: de modaliteiten zullen besproken worden met elk van de partners;
- uitbreiden van uitvoeringsmodaliteiten naar onder meer aandelen-participatie;
- naast de overheidsgarantie, ook een participatie in de bestaande garantiefondsen kunnen verwezenlijken.

Daarnaast is het wenselijk dat er meer organisaties - niet alleen Vlaamse maar ook organisaties in het Zuiden gevestigd – een erkenning krijgen in Vlaanderen.. Het verder inpassen van het waarborginitiatief in het programma van samenwerkingsontwikkeling, onder meer door het opnemen van fondsen en projecten in Noord- en Zuidelijk Afrika breidt tevens de modaliteiten van directe samenwerking verder uit.

c. Budgettaire implicaties

Er zijn geen onmiddellijke budgettaire implicaties. De uitkomst van het onderzoek naar participatie in bestaande garantiefondsen kan een budgettaire impact hebben, maar deze is nog niet te berekenen.

(6) Instrumenten

6.1. Personeel

De bestaande omkadering van personeel en werkingsmiddelen is op dit ogenblik onvoldoende om alle bijkomende uitdagingen te kunnen verwerken. Voor de uitbreiding van de bilaterale samenwerkingsprogramma's, voor de uitbouw van een structureel kader voor de projecten sensibilisering, voor de opvolging van het gemeentelijk convenantenbeleid en de voorbereiding van een decreet is bijkomend personeel vereist. Dit niet alleen omwille van het volume dat uitbreidt, maar ook omdat bijkomende geografische en thematische oriënteringen, nieuwe bekwaamheden vereisen.

De uitbreiding van het programma betekent ook een bijkomende investering in personeel en middelen omdat de opdrachten inzake advisering en controle van de dossiers toenemen.

De personeelsuitbreiding bestaat erin dat de administratie Buitenlands beleid versterkt wordt met 5 eenheden. Daarnaast zal de minister een aantal specifieke opdrachten uitschrijven om expertise in te zetten in het kader van zowel de defederalisering als de sensibilisering en de uitwerking van het waarborgfonds. Op de expertise van VVOB wordt een beroep gedaan voor bijkomend advies inzake de programma-opbouw in Zuid-Afrika, Mozambique en Marokko, en voor de defederalisering.

6.2. VVOB

Als overheids-vzw heeft VVOB een belangrijke opdracht voor de technische aspecten van de uitvoering van de Samenwerkingsontwikkeling.

VVOB opereert niet vanuit een specifiek kennis- of bevoegdheidsdomein zoals de functionele departementen, de lokale besturen, de universiteiten, hogescholen of de meeste NGO's.

De taak van VVOB ligt in de dienstverlening naar de partnerschappen. De verantwoordelijkheid voor de invulling van het partnerschap is een aangelegenheid van de betrokken kennis- en bevoegdheidsdomeinen. De technische begeleiding moet echter toelaten een ondersteuning en meerwaarde te geven aan de kennisoverdracht.

Zowel de projectidentificatie, de projectformulering, het afbakenen van de doelstellingen en de beoogde resultaten, het vastleggen van het traject, de monitoring van de vorderingen, de bijsturing en de evaluatie van de projecten worden gebaseerd op een internationaal aanvaarde en uitgewerkte methodologie. De methodologie waarvoor gekozen is, is de "project cycle management", ook PCM-methode genoemd.

In het kader van de hervorming van de administratie (Beter Bestuurlijk Beleid) zal een onderscheid gemaakt worden tussen de beleidsvoorbereidende en – ondersteunende diensten van de administratie, en het V.A. (verzelfstandigd agentschap) dat zal moeten instaan voor de technische begeleiding. Het is de bedoeling dat de terreinervaring en de expertise waarover VVOB nu beschikt, geïntegreerd worden in het toekomstige (2003) V.A. van de Vlaamse administratie.

De VVOB, die in 2001 reeds meewerkte aan de projectformulering in Zuid Afrika, zal in 2002 verder instaan voor begeleidende en operationele taken in Zuid Afrika, Mozambique en Marokko

6.3. Begeleiding en consultatie

Om aan het brede veld van kennis- en vakmanschap in Vlaanderen een meerwaarde te kunnen geven op het terrein van de Vlaamse internationale samenwerking en solidariteit, moet extra aandacht uitgaan naar begeleiding, technisch advies en consultatie. Dit is des te meer nodig bij een horizontale aanpak van de Samenwerkingsontwikkeling.

De gespecialiseerde Vlaamse “centers of excellence” zoals VL.I.R. , Vlhora, 11.11.11. en VVSG moeten meer betrokken worden bij de uitbouw van de Vlaamse internationale solidariteit.

De vernoemde steunpunten zullen elk, in overeenstemming met hun eigen missie, geconsulteerd worden bij de voorbereiding van initiatieven op diverse terreinen van de samenwerking, bij de begeleiding van de uitvoering en bij het opstellen van een nieuw en omvattend beleidskader inzake educatie en sensibilisering

Bij de VL.I.R. en de Vlhora denken we vooral aan de samenwerking tussen universiteiten en instituten voor het hoger onderwijs.

Bij 11.11.11. denken we aan de politieke signaalfunctie voor betere afstemming op een ethische mondialisering en solidaire ontwikkeling, en aan de eigentijdse invulling van de sensibiliseringsinitiatieven.

De opdracht van de VVSG inzake de trajectbegeleiding van de gemeenten die aangeduid werden in het kader van het gemeentelijk convenantenbeleid S.O., wordt in 2002 verder uitgevoerd.

6.4. Reglementair kader

In 2002 dient de reglementaire basis voor de SO voorbereid te worden. Het gehele domein ontwikkelingssamenwerking wordt tot op heden, met uitzondering van de waarborgverlening nog te sterk punctueel aangepakt.

6.5. Programmaontwikkeling

Voor de samenwerking met de verschillende partnerlanden wordt een coherente aanpak voorgestaan die vertaald wordt in een programma.

Naast een grotere samenhang tussen de verschillende initiatieven, wordt ook gekozen voor een meerjarenplanning. Daarbinnen zal gewerkt worden met jaaractieplannen

6.6. Audit

Meer aandacht zal besteed worden aan de auditing van de bestaande programma's. Tot op heden werd enkel op occasionele wijze een geïndividualiseerd dossier doorgelicht op inhoudelijke of financiële resultaten. In de toekomst zal regelmatig een beroep worden gedaan op externe audits voor lopende dossiers of programma's. Daarvoor zal een oproep worden gedaan naar de geïnteresseerde bureaus waaraan door de overheid steekproefsgewijs opdrachten kunnen worden toevertrouwd. Ook intern zal de administratie zich moeten bekwamen in de monitoring en de evaluatie, zowel inhoudelijk als financieel, van de initiatieven die worden ondersteund.

N.B.

De samenstelling van de werkgroep en de planning inzake de defederalisering zal in een aparte nota aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.